

روناک ره‌ئوف سه‌عید- لێپرسراوی سه‌نته‌ری راگه‌یاندن و روناکبیری ژنان .. چریکه‌یه‌ک ئه‌که‌م بۆ پیاوانی سه‌ده‌ی بیست و یه‌ک پێیان ده‌ئێمه‌ ژن مرۆقه‌؟! ... رییۆرتاژی / مه‌حه‌مه‌د سیاسی ئه‌شکه‌نه‌یی

بۆئه‌وه‌ی هه‌میشه‌ بخوینینه‌وه‌ پێویسته‌ هه‌ولێ دروست کردنی کتێبخانه‌ بده‌ین، بوونی کتێبخانه‌ له‌گوندو ناوچه‌کانی کوردستان نیشانه‌ی پێشکه‌وتنی خه‌لکی ئه‌و شوینانه‌ ده‌گه‌یه‌نی که‌ کتێبخانه‌ی تیادا دروست کراوه‌، بۆیه‌ جیگای ده‌ست خۆشیه‌ له‌ ئۆفیسێ رانییه‌ی سه‌نته‌ری راگه‌یاندن و روناکبیری ژنان که‌ جه‌سورانه‌ هه‌ولێ به‌رده‌وامیان دا بۆ کردنه‌وه‌ی کتێبخانه‌یه‌کی گشتی له‌سنوری ناحیه‌ی سه‌رکه‌پکان دیاره‌ ئه‌وانیش به‌ پشتیوانی سه‌نته‌ری راگه‌یاندن و روناکبیری ژنان ئه‌م کاره‌ گرنگه‌یان جی به‌جی کرد که‌ له‌داهاتوودا ده‌بی به‌پروژه‌یه‌کی گرنگ و نه‌وه‌کانی سنوره‌که‌ی تێدا سوود مه‌ند ئه‌بن، کردنه‌وه‌ی ئه‌م کتێبخانه‌یه‌ جیاوازه‌ له‌ کتێبخانه‌کانی تر که‌ ئه‌م کتێبخانه‌یه‌ بۆ ژن کراوه‌ته‌وه‌ تاكو هانی ژنانه‌ی سنوره‌که‌ بدات بێن بخویننه‌وه‌ خۆیان رۆشنبیر بکه‌ن تاكو ئه‌وانه‌ی ده‌لێن ژن نیوه‌ مرۆقه‌ بزانه‌ن ژن چه‌ند به‌توانایه‌ ئه‌یه‌وی له‌ره‌وره‌وه‌ی پێشکه‌وتن و داھێنان دانه‌برێت بۆیه‌ به‌چاکمان زانی به‌م رییۆرتاژمان چه‌ند به‌ریزێک بدوینین-

صباح مه‌حه‌مه‌د حه‌سه‌ن به‌ریۆه‌به‌ری گشتی کتێبخانه‌کانی سنوری راپه‌رین و پشده‌ر ووتی:-

دیاره‌ کردنه‌وه‌ی کتێبخانه‌ له‌هه‌ر شوینێک بی ئاستی رۆشنبیری ناوچه‌که‌ ده‌رده‌خات، دیاره‌ ناوچه‌که‌ش و زۆربه‌ی ناوچه‌کان به‌تایبه‌تی ناوچه‌ی پشده‌ر سه‌یه‌زار ساڵ به‌ر له‌ئیستا خویندنگای ئایینی لێیوه‌ خه‌لکه‌که‌ی ئاواتیان خۆرۆشنبیرکردن و داھێنان بووه‌، که‌له‌ زۆر شوین خه‌لکی سنوره‌کان کتێبه‌ ده‌ستنوس و بابته‌ کۆکراوه‌کانیان پاراستووه‌، وه‌ کردنه‌وه‌ی ئه‌م کتێبخانه‌یه‌ له‌ناحیه‌ی سه‌رکه‌پکان کاریکی زۆر باشه‌و تاکه‌ داھێنانیشه‌ که‌ ژنان به‌و کاره‌ هه‌لبه‌ستن له‌کوردستاندا ئێمه‌ش له‌سالی (2007) دا به‌پێی ئیمکان کاریان بۆ ده‌که‌ین بۆ دروست کردنی بینایه‌کی گونجاو بۆ کتێبخانه‌که‌و هه‌ولێش ده‌ده‌ین نوسراویان بۆ بکه‌ین بۆ سه‌رووی خۆمان تاكو فه‌رمانبه‌ری

پۆبلیست و پاسەوانی شەوانەو کارگوزاریان بۆ دابمەزرینین تاکو ئەوانە ی بەو کارە گرنگ و پر بایەخە هەڵستان و هەول بەدەن لەشویانی تریش کاری گرنگترو پر بایەخ تر بکەن بۆ خزمەت کردنی ناوچەکانی تری کوردستان . شیخ مەلا ئەندامی ناوەندی کۆمەڵایەتی راپەرین ووتی : ئەو هەنگاوێ سەنتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنان بە هەنگاویکی پیرۆزوو پر بایەخ ئەزانم هیوادارم هەنگاوی تریش بهاوێژن بۆ سنورەکانی تر تا میلەت لە عەقڵی کۆن دۆگما بێتە دەری و گەشە بە فیکرو مەریفە ی خۆی بدات بۆیە داوا لە خەڵکی سنوری ناحیە ی سەرکەپکان دەکەم کە هاوکاریان بن و لەگەڵیان خۆیان خەریک بکەن بە خۆماندوو کردن بۆ خۆیندەنەو و خۆ رۆشنبیرکردن، چونکە هەر میلەتێک هەولێ رۆشنبیری خۆی نەدات هەر لەداوای ئەبی کەسیکی تر نایەت رزگاری بکات لەو کۆت و پێوەندە ی کە نەزانی و دواکەوتوو یی بەسەری هێناو .

رۆناک رەئوف سەعید لێپرسراوی سەنتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنان ووتی : ئەمە نەکاری یەکەم جارمانە و نە ئاخیر جارمانە، بەبەردەوامی لەهەول داین لەهەموو شوێنەکانی کوردستاندا کتێبخانە بکەینەو چونکە بوونی کتێبخانە مانای رۆشنبیری ئەو ناوچە یە دەر دەبێ، ئەم سنورە ی کتێبخانە ی لی کراو تەو لە دێر زەمانەو هە جیگە ی خۆیندەواران و نوسەرەن و رۆشنبیران و تیکۆشەرەن بوو، لەبەر ئەو بەپێویستمان زانی کە کتێبخانە یە کە هەبی لە سنورە کە کەتایبەت بی لە بینایەکی سەنتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنانە، زۆرم پی خۆش بوو کە کاک ییاح بەرێو بەری کتێبخانەکانی راپەرین ووتی هیوادارین لەسالی (2007) دا هەولێ دروست کردنی بینایە ک بەدین بۆ ئەم کتێبخانە یە بەراستی من ئەم قسە یە ئەوم چوو دڵەو، هیوادارم زۆر بەزووی جی بەجی بکری بۆئەو ی دەستی هەبی لەپێش خستنی رۆشنبیری بۆژنان، چونکە خۆیندەنەو ی هەر کتێبێک کردنەو ی میشکە، جامن چریکە یە ک ئەکەم بۆ پیاوانی سەدە ی بیست و یە ک پێیان دەلێم ژن مرۆفە، مرۆفیش شایەنی هەموو خۆشەو یستی و ریزیکە، بۆچی هەول بەدین پیاو کەنمان خۆیندەوار بن و خۆینەری کتێبەکان بن تانیشکیان زیاتر بکری تەو، بۆچی لەگەڵ ئەو دا هەول نەدەین بۆژنانیش کتێبخانە یە ک هەبی کە ژنان ئیستیفادە ی لی بکەن، لەبەر ئەو من ئەو بە هەنگاویکی سەرکەوتوو دائەنێم لەسەر تە ی کارەکانمانە، ئاواتە خوازم بەبەردەوامی لەزۆربە ی دیهات و ناوچەکانی کوردستان کتێبخانە ی تیدا بکەینەوانی، هەول بەدین بۆژنەکان و بۆ منالەکانمان کە فیری خۆیندەنەو ی بین، کاتی بەتالی خۆیان بە فیرو نەدەن، بخۆیندەنەوانی هەر خۆیندەنەو یە ک رۆشنبیریە ک لە میشکیاندا چە کەرە دەکات .

مامۆستا زیاد مەحمەد ئەمین نوسەر و رۆشنبیر ووتی :-

دیارە لەو دەمەو کە ئادەمیزاد فیری قسە بوو هەولێ ئەو شە ی داو کە قسەکانی هەر بمینیتەو بۆئەم مەبەستەش پی بەپی رۆژ بەرۆژ هاتۆتە پێشی لەنوسینی سەر قورەو تانوسینی سەر پێستەو هەتا ئیستا کە دەبینین ئەم کاغەزە جوانانە، ئەو هەموو بەرەمی مرۆفە کە بیەوی بەرەو پێشەو بچی، بەرەو پێشەو چونە کەش لەسەر بناغە ی کتێب بوو، چونکە ئەو ی کە گوتویەتی و ویستویەتی بیکا بە گویری کتێب بۆ ماو تەو، ئیستا کتێب بۆتە لەهۆیە ک لە هۆیەکانی رۆشنبیری، کتێب دەوریکی زۆری دیوو، ئەو بەرەمانە ی کە ئیستا خزمەتی ئادەمیزاد دەکەن هەر لەسە یارەو داو دەرمان و شتی تر بوونی ئەمانە هەموویان بەرەمی کتێب، ئەگەر کتێب نەبایە ئەم شتانە نەدەبوو، ئیستاش لێرە گەیشتووینەتە رادە یەکی پێش کەوتوو کە لە شوینیکی وە ک سەرکەپکان کتێبخانە یە ک دەکری تەو ئەمە هەول دائێک و نیشانە ی چالاکی میلەتە کەمانە بۆ خزمەتکردن و پێشکەوتن، هیوادارم دۆژمان چەند بە پەلە کوردستانیان وێران کرد و روخاندیان ئیمەش بەپەلە ئاوەدانی بکەینەو و بەرەو پێشی بەرین، لێرە دا سەپاسی روناک خان و روناکەکانی تر دەکەم کە بوونە مایە ی ئەو ی کە لەزۆر شوین روناکی پەیدا بکەن بە روناکی خۆیان کتێبخانە بکەنەو .

مافناس هیوا قەرەنی عەبدوڵلا بەرێوه‌بەری ناحیه‌ی سەرکه‌پکان ووتی:-

ده‌ست خۆشی له‌سه‌نتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنان ده‌که‌م که ئەم کاره‌ گرنه‌گیان له‌ سنوره‌که‌ی ئیمه‌دا ئەنجامدا، دیاره‌ له‌رووی یاساییه‌وه‌ ئەوه‌نده‌ی په‌یوه‌ندی به‌ ئیمه‌وه‌ هه‌بی ئاماده‌بین هه‌موو کار ئاسانه‌کیان بۆ بکه‌ین بۆ ئەوه‌ی بنوانین زۆر به‌ زوویی مۆله‌تی رسمی وه‌زاره‌تی رۆشنیاری حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستانیان بۆ وه‌رگرین تاكو کتیبخانه‌که‌ به‌شیوه‌یه‌کی رسمی بوونی هه‌بی تاكو له‌به‌رنامه‌ی کاری وه‌زاره‌تی رۆشنیاری دا بینای پیویستی بۆ دروست بکری و زیاتر خزمه‌تی سنوره‌که‌مانی پی بکری بۆ هۆشیارکردنه‌وه‌یان ئیمه‌ به‌پیی توانا له‌بیدایه‌تی پرۆژه‌که‌وه‌ تاكو ئاخیری پرۆژه‌که‌ وه‌ک ناحیه‌ هاوکاریان ده‌بین.

سواره‌ فتاح سلیمان سه‌رۆکی شاره‌وانی سەرکه‌پکان ووتی:-

کردنه‌وه‌ی کتیبخانه‌ له‌لایه‌ن سه‌نتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنان جیگای خۆشحالیه‌وه‌ خزمه‌تیکی گه‌وره‌یه‌ به‌ سنوره‌که‌ بۆ به‌مه‌ده‌نی کردن و رۆشنیاریکردنی سنوره‌که‌ و به‌یه‌کسان بوونی هه‌ردوو ره‌گه‌زه‌که‌ تاكو کۆمه‌لگایه‌کی پاک و بیگه‌رد بێته‌ دروست بوون، ئیمه‌ وه‌ک سه‌رۆکی شاره‌وانی هه‌ر له‌ ئیستاوه‌ پشتگیری و پشتیوانی خۆمان دوپات ئەکه‌ینه‌وه‌ بۆ دا‌بین کردنی زه‌ویه‌ک بۆیان تاكو له‌ریگه‌ی فه‌رمانگه‌کانی تروه‌وه‌ هه‌ولێ دروست کردنی بینایان بۆ بدری، که ئیستا زه‌وی گشتیمان حازرو ئاماده‌یه‌ به‌لام کاری یاسایی ده‌وی له‌ سه‌روه‌وه‌ هه‌ر ده‌ست پێشخه‌ریه‌ک له‌ ئەوان ئیمه‌ راسته‌وخۆ کاریان بۆ ده‌که‌ین و داواش له‌ وه‌زاره‌ته‌کانی (رۆشنیاری و ئەشغال و شاره‌وانی) ده‌که‌ین که کاریان بۆ بکه‌ن تاكو هه‌لسوراوانی ئەم کتیبخانه‌یه‌ بتوانن زیاتر خزمه‌تی ناوچه‌که‌مان بکه‌ن.

مامۆستا عه‌لی حه‌مه‌د به‌گ قائیقه‌قامی رانیه‌ ووتی:-

بیگومان ئەو ده‌ستپێشخه‌ریه‌ گرنه‌گی سه‌نتەری راگەیاندن و روناکبیری ژنان کردوویانه‌ کاریکی ئیکجار گرنه‌گ و پیرۆزه‌ جیی ده‌ستخۆشی و خۆشحالی ئیمه‌یه‌، ئە سنوره‌ شایه‌نی ئەوه‌یه‌ لای لی بکریته‌وه‌ چونکه‌ سنوریکه‌ پێشتر لانه‌ی پێشمه‌رگه‌و تیکۆشه‌رانی کوردایه‌تی بووه‌، بۆیه‌هه‌موو هه‌ول و هیمه‌ته‌کانی خۆمان ده‌خه‌ینه‌ گه‌ر بۆ ئەوه‌ی ئەو کتیبخانه‌یه‌ به‌ یاسایی بکری.

خوناو مه‌حه‌مه‌د توفیق لێپرسراوی لقی رانیه‌ی رێخه‌راوی خوشکانی ئیسلامی کوردستان ووتی:-

کردنه‌وه‌ی کتیبخانه‌ له‌هه‌موو شوینه‌کان زۆر زۆر پیویسته‌وه‌ زه‌روریه‌تی سه‌رده‌مه‌ به‌تایبه‌تی له‌ شوینه‌ گوند نشینه‌کان یان له‌م ناوچه‌یه‌ که بۆ یه‌که‌م جاره‌ کتیبخانه‌ لێره‌ کراوه‌ته‌وه‌، زۆر زۆر شتیکی جوان و له‌باره‌ به‌ زه‌روری ده‌بینم هه‌موو گونده‌کانی کوردستان کتیبخانه‌یان تێدابی ئەمه‌ش ئه‌رکی حکومه‌ت و ده‌سه‌لاتی کوردیه‌ ئەم کاره‌ بکات به‌هاوکاری رۆشنیاریان و خوینده‌وارانی سنوره‌کان، بوونی کتیبخانه‌ نیشانه‌ی پێشکه‌وتن و به‌زانستکردنی خه‌لکه‌ و هۆشیاری ئەبه‌خشی به‌ کۆمه‌لگای کورده‌واری، وه‌ئیمه‌ش وه‌ک رێخه‌راوه‌که‌مان ئاماده‌بین به‌پیی توانا هاوکاریان بکه‌ین چونکه‌ ئەو کتیبخانه‌ زیاتر په‌یوه‌ندی به‌ ئافره‌تانه‌وه‌ هه‌یه‌ بۆ هۆشیارکردنه‌وه‌و راهیانیان به‌کاری باش و سه‌رده‌میانه‌و کورده‌واریانه‌ له‌هه‌موو ئاست و بواره‌کانی ژياندا.